

* i. anno 31. Igitur post finem dierum * ego Nabuchodonosor oculos meos ad celum levaditorum. vi, & sensus meus redditus est mihi: & Anno M. Altissimo benedixi, & viventem in sempiternum laudavi, & glorificavi: * quia potestas eius potestas sempiterna, & regnum eius in generationem & generationem.

* Supr. 3. 100. 32. Et omnes habitatores terrae apud Infr. 7.14. eum in nihilum reputati sunt: iuxta voluntatem enim suam facit * tam in virtutibus cæli quam in habitatoribus terræ: & non est qui resistat manui eius, & dicat ei: Quare fecisti?

33. In ipso tempore sensus meus reversus est ad me, & ad honorem regni mei, decoremque pervenii: & figura mea reversa est ad me: & optimates mei, & magistratus mei requirerunt me, & in regno meo restitutus sum: & magnificentia amplior addita est mihi.

* Idem de 34. Nunc igitur ego Nabuchodonosor * clade Ba- laudo, & magnifico, & glorifico regem bylonis à cæli: quia omnia opera eius vera, & viae Cyro infesta- renda va- rentia, & gradientes in superbia potinacius, test humiliare.

ut ex Abydeno refert Euseb. (de prep. Evang. l. 9. c. penult.) statim obiit, postquam ann. 43. solus, & ad 20. circiter mensem cum patre regnasset.

CAPUT V.

Postquam Baltassar in convivio babit cum suis, ex vasibus templi Domini, laudando idola sua, vedit digitos in pariete scribentes, quam scripturam solus Daniel legere potuit, & interpretari: nempè quod; quia secutus ipsum Nabuchodonosor elevaverat cor suum contra Deum laudans idola, similiter auferetur ei regnum: honorato igitur Daniele, ac rege ea nocte interempto, successit Darius Medus.

[†] Berofo 1. Baltassar [†] rex fecit grande convivium optimatibus suis mille: & dus, Herodo 2. Præcepit ergo iam temulentus ut merodaci, afferrentur vasæ aurea & argentea, quæ a Nabuchodonosoris portaverat Nabuchodonosor pater eius de nepos ex templo, quod fuit in Ierusalem, ut bibeant in eis rex, & optimates eius, uxores etiam ex que eius, & concubinae.

7. collig. 3. Tunc allata sunt vasæ aurea, & argentea, cui tea, quæ asportaverat de templo, quod 17. impe- rij annos tribuit Ptol. in Canone. Itaque cum regnum auspicatus sit, Anno M. 3449. convivium illud celebravit, Anno M. 3466. Ant. Chr. 538. Cum esset Daniel annorum 81.

fuerat in Ierusalem: & biberunt in eis rex & optimates eius, uxores & concubinae illius.

4. Bibebant vinum, * & laudabant deos ^{V. Ier. 51.} suos aureos, & argenteos, æreos, ferreos, 39. & 57. ligneosque & lapideos.

5. In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candébrum in superficie parietis aulæ regiae: & rex aspicebat articulos manus scribentis.

6. Tunc facies regis commutata est, & cogitationes eius conturbabant eum: & compagines rerum eius solvebantur, & genua eius ad se invicem collidebantur.

7. Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos, Chaldaeos, & aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus Babylonis: Quicumque legerit scripturam hanc, & interpretationem eius manifestam mihi fecerit, purpurâ vestietur, & torquem auream habebit in collo, & tertius in regno meo princeps eris.

8. Tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere, nec interpretationem indicare regi.

9. Unde rex Baltassar satis conturbatus est, & vultus illius immutatus est. sed & optimates eius turbabantur.

10. Regina (a) autem pro re, quæ acciderat regi, & optimatibus eius, domum convivij ingressa est: & proloquens ait: Rex in æternum vive: non te conturbent cogitationes tuæ, neque facies tua immutetur.

11. Est vir in regno tuo, qui spiritum deorum sanctorum habet in se: & in diebus patris tui scientia & sapientia inventa sunt in eo: nam & rex Nabuchodonosor pater tuus (b) principem magorum, incantatorum, Chaldaeorum, & aruspicum constituit eum, pater, inquam, tuus, ô rex:

12. quia spiritus amplior, & prudentia intelligentia & interpretatio somniorum, & ostensio secretorum, ac solutio ligatorum inventa sunt in eo, hoc est in Daniele: cui rex posuit nomen Baltassar. nunc itaque Daniel vocetur, & interpretationem narrabit.

13. Igitur introductus est Daniel (c) coram rege. Ad quem præfatus rex ait: Tu es Daniel de filiis captivitatis Iudeæ, quem adduxit pater meus rex de Iudea?

14. Audivi de te quoniam spiritum deorum habeas: & scientia, intelligentia & abstinencia: ac rit omnino à negotiis regis. Infr. 8.27. Dignitas ergo eius paulum apud homines obscurata, sed maior apud Deum familiaritas.

* Quam in ac sapientia ampliores * inventæ sunt nullo sa- pientum.

Ezech. 28. 15. Et nunc introgredi sunt in conspectu meo sapientes magi, ut scripturam hanc legerent, & interpretationem eius indica- rent mihi: & nequierunt sensum huius sermonis edicare.

16. Porro ego audivi de te, quod possis obscura interpretari, & ligata dissolvere: si ergo vales scripturam legere, & interpretationem eius indicare mihi, purpurâ vestieris, & torquem auream circa collum tuum habebis, & tertius in regno meo princeps eris.

17. Ad quæ respondens Daniel, ait coram rege: Munera tua sint tibi, * & dona domus tuæ alteri da: scripturam autem legam tibi, rex, & interpretationem eius ostendam tibi.

18. O rex, Deus Altissimus regnum, & magnificentiam, gloriam & honorem de- dit Nabuchodonosor patri tuo.

19. Et propter magnificentiam, quam dederat ei, universi populi, tribus, & linguae tremebant, & metuebant eum: quos volebat, interficiebat: & quos volebat, percutiebat: & quos volebat, exaltabat: & quos volebat, humiliabat.

20. Quando autem elevatum est cor eius, * & spiritus illius obscuratus est ad superbiæ, depositus est de solio regni sui, & gloria eius ablata est:

* Supr. 2. 21. * & à filiis hominum electus est, sed & cor eius cum bestiis positum est, & cum ónagris erat habitatio eius: fœnum quoque ut bos comedebat, & rore cæli corpus eius infectum est, donec cognosceret quod potestatem haberet Altissimus in regno hominum: & quemcumque voluerit, susci- tabit super illud.

22. Tu quoque filius eius Baltassar, non humiliasti cor tuum, cum scires hæc omnia:

23. sed adversum Dominatorem cæli elevatus es: & vasa domus eius allata sunt coram te: & tu, & optimates tui, & uxores tuæ, & concubinae tuæ vinum bibistis in eis: deos quoque argenteos, & aureos, & æreos, ferreos, ligneosque & lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque sentiunt, laudasti: porro Deum, qui ha- bet flatum tuum in manu sua, & omnes vias tuas non glorificasti.

24. Idcirco ab eo missus est articulus manus, quæ scripsit hoc, quod exaratum est.

25. Hæc est autem scriptura, quæ di- gesta est: MANE, THECEL, PHARES.

* Recupe-
rat dig-
nitatem,
quam olim
sub Nabu-
chodon-
fore ha-
buerat.

† Anno M. 3466. Ant. Chr. 538. à Gobriæ & Gadate militibus. Xenoph. Infr. 7. Atque ita Babylonicum est defractum imperium, prout à Prophetis Isaia, Ieremia, Habacuco praedicatum fuerat; & ad victores MEDOS & PERSAS translatum, ducibus CYRO & DARIO MEDO, five Cyaxare, avunculo eius, Astyagis filio. V. Joseph. antiqu. l. 10. c. 12.

C A P U T VI.

Daniel supra satrapas regni constituitur, & accusatus quod regis edictum non servafset, quia Deum celi orabat, missus est in lacum leonum: sequentique die illas eductus, immisis ac subito dilaniatis eius accusatoribus: quæ re motus rex, in suis provinciis Deum eius timendum precepit.

1. **P** Lacuit Darfo, & constituit super regnum satrapas * centum vi-

* Sic quo-
que Xe-
noph. l. 8.
de Cyro.

2. Et super eos principes tres, ex qui- bus Daniel unus erat: ut satrapæ illis redirent rationem, & rex non sustineret molestiam.

ei Satrapas
jam mitte-
re ad sub-
actas na-
tiones, quas
etiam se

3. Igitur Daniel superabat omnes prin- cipes, & satrapas: quia spiritus Dei am- plior erat in illo.

ad Cyaxa-
ris ditio-
nem adie-
cisse profi-
tetur Cy-
rus. Infr.
l. 5. unde
patet eos
simil reg-
nasse, &
hunc DA-
RIUM non
alium es-
se quam

4. Porro rex cogitabat constituire eum super omne regnum: unde principes, & satrapæ quærebant occasionem ut invenient Danieli ex latere regis: nullamque causam, & suspicionem reperire potuerunt, ed quod fidelis esset, & omnis culpa, & suspicio non inveniretur in eo.

5. Dixerunt ergo viri illi: Non inve- niemus Danieli huic aliquam occasionem, nisi forte in lege Dei fui.

6. Tunc principes, & satrapæ surripue- runt regi, & sic locuti sunt ei: Dari rex in æternum vive:

7. consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus, & satrapæ, fena-

tores, & iudices ut decretum imperato-
rium exeat, & edictum: Ut omnis, qui
petierit aliquam petitionem à quocumque
deo, & homine usque ad triginta dies,
nisi à te rex, mittatur in lacum leonum.

8. Nunc itaque rex confirma senten-
tiam, & scribe decretum: ut non immu-
tetur quod statutum est à Medis & Persis,

*Ephes. 1.
19.

* nec prævaricari cuiquam licet.

9. Porro rex Darius proposuit edictum,
& statuit.

10. Quod cùm Daniel comperisset, id
est, constitutam legem, ingressus est domum suam: & fenestrī apertis in cœ-
* Vide 3.
Reg. 8. 48.
† i. Horā
tertiā, sex-
tā, & no-
nā. Hier.

naculo suo contra Ierusalem * tribus tem-
poribus † in die flectebat genua sua, &
adorabat, confitebaturque coram Deo suo

ficut & ante facere confluverat.

11. Viri ergo illi curiosius inquirentes
invenerunt Danielē orantem, & obse-
crament Deum suum.

12. Et accedentes locuti sunt regi super
edictō: Rex numquid non constituisti, ut
omnis homo, qui rogaret quemquam de-
diis, & hominibus usque ad dies triginta,
nisi te, rex, mitteretur in lacum leonum?

* Hinc sa-
tis apparat
DARIUM
MEDUM
non fuisse

13. Tunc respondentes dixerunt coram
privatum rege: Daniel de filiis captivitatis Iuda,
quemdam non curavit de lege tua, & de edictō,
ex Media quod constituisti: sed tribus temporibus
oriundum, per diem orat obsecratione sua.

14. Quod verbum cùm audisset rex, fa-
volunt. Sed ME-
DORUM

PRINCI-
PEM, aq̄ue
ac CYRUM

15. Viri autem illi intelligentes regem
PERSA-
dixerunt ei: Scito rex, quia lex Medorum,
RUM: quip-
atque Persarum est ut omne decretum,
pē amba-
quod constituerit rex, non licet immu-
zequo na-
tionum

16. Tunc rex præcepit: & adduxerunt
Danielem, † & miserunt eum in lacum
leonum. Dixitque rex Danielē: Deus tuus,
ut quae iu-
re victo-
riæ, legi-
bus suis
omnia ad-
ministra-
rent. At-
que ita
etiam sen-
tient Hiero-
nymus.

17. Allatusque est lapis unus, & positus
est super os laci: quem obsignavit rex
annulo suo, & annulo optimatum suorum,
nequid fieret contra Danielē.

18. Et abiit rex in domum suam, &
dormivit incenatus, cibique non sunt allati
coram eo, insuper & somnus recessit ab eo.

19. Tunc rex primo diluculo consur-
gens, festinus ad lacum leonum perrexit:

20. appropinquansque lacui, Danielē

tem 82.

voce lacrymabili inclamavit, & affatus
est eum: Daniel serve Dei viventis, Deus
tuus, cui tu servis semper, putasne valuit
te liberare à leonibus?

21. Et Daniel regi respondens ait: Rex
in æternū vive:

22. * Deus meus misit angelum suum,
& conclusit ora leonum, & non nocue-
runt mihi: quia coram eo iustitia inventa
est in me: sed & coram te, rex, delictum
non feci.

23. Tunc vehementer rex gavisus est su-
per eo, & Danielem præcepit educi de
lacu: educatusque est Daniel de lacu, &
nulla laesio inventa est in eo, quia credidit
Deo suo.

24. Iubente autem rege, adducti sunt
viri illi, qui accusaverant Danielem: &
in lacum leonum missi sunt, ipsi, & filii,
& uxores eorum: & non pervenerunt
usque ad pavimentum laci, donec arri-
perent eos leones, & omnia ossa eorum
commiuerunt.

25. Tunc Darius rex scripsit universis
populis, * tribubus, & linguis habitan-
tibus in universa terra: Pax vobis multi-
plicetur.

26. A me constitutum est decretum, ut
in universo imperio, & regno meo tre-
mificant, & paveant Deum Danielis. ipse
est enim Deus vivens, & æternus in sa-
cula: & regnum eius non dissipabitur, &
potestas eius usque in æternū.

27. Ipse liberator, atque salvator, faciens
signa, & mirabilia in cœlo, & in terra: * qui
liberavit Danielē de lacu leonum.

28. Porro Daniel perseveravit * usque * sive per-
ad regnum Darij, regnumque Cyri Persæ, severave-
rat, aut
pervene-
rat. Nam
adimple-
tum signi-
ficat, quod
supr. c. 1.
21. præ-
ixerat. Vide
inf. 13. 65.

CAPUT VII.

Hactenus historia fuit; sequuntur nunc
visi Danielis oblata divinitus.

Visio Danielis de quatuor bestiis quatuor reg-
na designantibus: de antiquo dierum &
throno eius ac ministris: quo iudicante pe-
rierunt bestiae: ad hunc accedens filius ho-
minis accipit potestatem æternam & in-
corrumpibile regnum: declarantur regna
per bestias designata, & maximè que per
quartam bestiam & eius cornua designan-
tur, que regnabit usque ad tempus &
tempora & dimidium temporis.

* Ann. M.
3449. Ant.
Chr. 555.
Ætatis Da-
niel 65.

i. A nno primo * Baltassar regis Ba-
bylonis, Daniel somnum vidit:
visio autem capituli eius in cubili suo: &

som-

somnium scribens, brevi sermone com-
prehendit: summatimque perstringens, ait:

2. Videbam in visione mea nocte, &
ecce quatuor venti cœli pugnabant in mari
magnō.

3. Et quatuor bestiae grandes ascende-
bant de mari diversæ inter se.

(a) Reg-
num Ba-
byloni-
cum, cuius
rex Nabu-
chodonos-
or, leo
dicitur.
Ierem. 4. 7.
& veloci-
res aquilæ
equi illius;
ibid. 13. un-
de etiam
aquilæ
compara-
tur. Ierem.
48. 40.

5. Et ecce bestia alia similis ursi (b) in
parte stetit: & tres ordines erant in ore
eius, & in dentibus eius, & sic dicebant ei:
Surge, cōmēde carnes plurimas.

6. Post hæc aspiciebam, & ecce alia
quasi pardus, (c) & alas habebat quasi avis,
quatuor super se, & quatuor capita (d)
erant in bestia, & potestas data est ei.

7. Post hæc aspiciebam in visione noctis,
& ecce bestia quarta (e) terribilis, atque
mirabilis, & fortis nimis, dentes ferreos
habebat magnos, comedens atque com-
minuens, & reliqua pedibus suis concul-
cans: dissimilis autem erat ceteris bestiis,
quas videram ante eam, & habebat cor-
nua decem (f).

8. Considerabam cornua, & ecce cornu
& nuf-
aliud parvulum (g) ortum est de medio
nuf-
quam sibi
aliud parvulum (g) ortum est de medio
constans.
(d) Qua-
sunt (h) à facie eius: & ecce oculi, quasi
tuor sum-
mi duces,
loquens ingentia.

9. Aspiciebam donec throni positi sunt,
& antiquus dierum sedet: vestimentum
eius candidum quasi nix, & capilli capitis
eius quasi lana munda: thronus eius flam-
ma ignis: rotæ eius ignis accensus.

10. Fluvius igneus, rapidusque egredie-
batur à facie eius. (i) millia millium mi-
alii de Ro-
mano Im-
millia assisterant ei: iudicium sedet, &
perio in-
libri aperti sunt.

11. Aspiciebam propter vocem sermo-
nem grandium, quos cornu illud loque-
fupr. 2. 41.

batur: & vidi quoniam imperfecta esset

(f) De-
cem reges
infr. 24.

(g) Qui-
alium quoque bestiarum ablata
effet potestas, & tempora vitæ consti-
tuentur.

(h) Nempe Seleucus frater Antiochi, Demetrius Seleuci fi-
lius, & Ptol. Philopator rex Ægypti.

(i) Apocal. 5. 11.

13. Aspiciebam ergo in visione noctis,
& ecce cum nubibus cœli quasi filius * Christus
hominis veniebat, & usque ad antiquum Dominus.
dierum pervenit: & in conspectu eius ob-
tulerunt eum.

14. Et dedit ei potestatem, & honorem,
& regnum: & omnes populi, tribus, &
linguae ipsi servient: * potestas eius, po-
testas æterna, quæ non auferetur: & reg-
num eius, quod non corruptetur.

15. Horruit spiritus meus, ego Daniel
territus sum in his, & visiones capitis mei
conturbaverunt me.

16. Accessi ad unum de assidentibus, &
veritatem quarebam ab eo de omnibus his.
Qui dixit mihi interpretationem sermo-
num, & docuit me:

17. Ha quatuor bestiae magna: quatuor
sunt regna, quæ consurgent de terra.

18. Suscipient autem regnum sancti Dei
altissimi: & obtinebunt regnum usque in
sæculum, & sæculum sacerdotum.

19. Post hoc volui diligenter discere de
bestia quarta, quæ erat dissimilis valde
ab omnibus, & terribilis nimis: dentes &
ungues eius ferrei: comedebat, & com-
minuebat, & reliqua pedibus suis concul-
cabant:

20. & de cornibus decem, quæ habebat
in capite: & de alio, quod ortum fuerat,
ante quod ceciderant tria cornua: & de
cornu illo, quod habebat oculos, & os
loquens grandia, & maius erat ceteris.

21. Aspiciebam, & ecce cornu illud fa-
ciebat bellum adversus sanctos, * & præ-
valebat eis, * Apoc. II.

22. donec venit antiquus dierum, & iu-
dicium dedit sanctis Excelsi, * & tempus
advenit, & regnum obtinuerunt sancti.

23. Et sic ait: Bestia quarta, regnum
quartum erit in terra, quod maius erit
omnibus regnis, * & devorabit universam
terram, & conculcat, & comminuet

* Chald.
Differe-
ab omni-
bus regnis;

nempe ob
maiores
savitiam
& impie-
tatem.

24. Porro cornua decem ipsius regni,
decem reges erunt: † & alius consurgit
post eos, & ipse potentior erit prioribus,
& tres reges humiliabit.

25. Et sermones contra Excelsum loque-
tur, & sanctos Altissimi conteret: & puta-
bit quod possit mutare tempora, & leges,
& tradentur in manu eius usque ad tem-
pus, & tempora, & dimidium temporis.

26. Et ter quos
venturus
est, Epiphanes. His autem prefigurantur decem illi reges,
qui ante finem mundi sunt futuri. Apoc. 17. 12, quos subse-
quentur Antichristus.